

CENTRUM
VOOR
INNOVATIE
VAN
OPLEIDINGEN

**VMBO, POSITIONERING,
STRUCTUUR EN ONTWIKKELING EN
AANSLUITING MET HET MBO**

Vmbo, positionering, structuur en ontwikkeling en aansluiting met het mbo

Informatie over andere CINOP-publicaties voor de techniek niveau 4 opleidingen

CINOP ondersteunt al een aantal jaren techniek-units van ROC's bij de innovatie van opleidingen, onder andere in het ATB-project. In de techniek BOL4-opleidingen moeten vaak ingrijpende vernieuwingen worden gerealiseerd. Zo'n nieuwe koersbepaling vraagt van de betrokkenen een goede overweging van keuzes. Over enkele vragen die in vernieuwingsprojecten spelen zijn door CINOP-medewerkers publicaties geschreven, ter ondersteuning van ROC's die bezig zijn met het bepalen van een nieuwe koers. Deze brochure maakt deel uit van een reeks van vier publicaties. Een beschrijving van de andere publicaties kunt u achterin deze brochure vinden.

CINOP, 's-Hertogenbosch

Goos Karsten, Marga Kemper, Pauline van den Born

Colofon

- Titel:** Vmbo, positionering, structuur en ontwikkeling en aansluiting met het mbo
Auteurs: Goos Karsten, Marga Kemper, Pauline van den Born
Ontwerp/opmaak: Evert van de Biezen
- Uitgave:** CINOP, 's-Hertogenbosch
Maart 2004

© CINOP 2004

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Centrum voor innovatie van opleidingen
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073-6800800
Fax: 073-6123425
www.cinop.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Het vmbo	2
3	Aansluiting met het mbo	8
	Informatie over CINOP-publicaties voor de techniek niveau 4 opleidingen	12

1 Inleiding

De belangstelling voor doorlopende leerlijnen in de beroepskolom is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Ook in de komende jaren zal er nog veel tijd en aandacht gestoken (moeten) worden in de aansluiting vmbo-mbo, mede als gevolg van de veranderde opzet van het vmbo. We hebben geconstateerd dat de discussie hierover in de niveau 3-4 opleidingen in veel ROC's nog in de kinderschoenen staat. Deze brochure is bedoeld als informatie van docenten in de niveau 3 en 4 opleidingen. Er worden aanzetten gegeven voor een mogelijke aanpak van de aansluiting. In het Drenthe College is in de unit Techniek in de niveau 4 opleidingen een start gemaakt met het realiseren van een betere aansluiting op de vmbo-instroom. Dit project wordt als voorbeeld beschreven. Ook andere voorbeelden zijn ontleend aan de technieksector.

2

Het vmbo

POSITIONERING VMBO

In augustus 1999 is het vmbo van start gegaan. De onderwijsroutes vbo en mavo werden samen ondergebracht onder de naam voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs.

Het vmbo moet vooral gezien worden als de eerste fase in de beroepskolom vmbo-mbo-hbo. Een belangrijke doelstelling bij de keuze voor de structuurwijziging van het vmbo is het verbeteren van de aansluiting op het middelbaar beroepsonderwijs. De verandering moet een oplossing bieden voor problemen als het grote aantal jongeren dat ongediplomeerd het vmbo verlaat en dat geen startkwalificatie haalt en de overlap tussen vmbo en mbo-opleidingen. Een belangrijke doelstelling is het realiseren van een doorlopende leerweg en loopbaanontwikkeling en het terugdringen van inefficiënties in de aansluiting. In principe moeten alle vmbo-deelnemers doorstromen naar een passend traject in het mbo, al dan niet gecombineerd met werk.

STRUCTUUR VAN HET VMBO

Binnen het vmbo zijn een viertal leerwegen onderscheiden:

- De basisberoepsgerichte leerweg
- De kaderberoepsgerichte leerweg
- De gemengde leerweg
- De theoretische leerweg.

Een algemeen kenmerk van alle leerwegen is dat er per afzonderlijke leerweg sprake is van één niveau voor alle vakken. Daar waar voorheen in het vbo en mavo de mogelijkheid bestond om per vak je niveau te kiezen is het niveau nu gekoppeld aan alle vakken in de leerweg. Een leerling die een bepaalde leerweg afsluit heeft dus alle vakken op hetzelfde niveau afgesloten.

In alle leerroutes kiest een leerling voor een sector: techniek, economie, zorg/welzijn of landbouw. Naast het kerndeel van Nederlands, Engels en het cluster Maatschappijleer/lichamelijke opvoeding/kunst bepaalt de sector het vakkenpakket:

	Sectorvakken
<i>Techniek</i>	wiskunde + natuur- en scheikunde I
<i>Zorg/welzijn</i>	biologie + wiskunde of maatschappijleer + geschiedenis of aardrijkskunde
<i>Economie</i>	economie + Frans/Duits of wiskunde
<i>Landbouw</i>	wiskunde + natuur/scheikunde I of biologie

Naast deze vakken is er ruimte om een of enkele algemene keuzevakken te kiezen – het verrijkingdeel. In de basisberoepsgerichte en de kadergerichte leerweg is er in het vakkenpakket naast de 4 avo-vakken plaats voor een beroepsgericht programma dat in omvang gemiddeld 12 lesuren per week voor z'n rekening neemt.

Bij de gemengde leerweg is er naast 5 avo-vakken plaats voor 1 beroepsgericht programma. In deze leerweg is gemiddeld vier lesuren per week ingeruimd voor het beroepsgerichte programma.

Het examenpakket van de theoretische leerweg bestaat uit 6 avo-vakken.

In de praktijk zien we dat vmbo-scholen, die daartoe de mogelijkheid hebben, vaak een combinatie van de theoretische en gemengde leerweg aanbieden in de vorm van de vakken uit de theoretische leerweg + een beroepsgericht deel van 4 uur per week. Leerlingen volgen dan formeel de theoretische leerweg. Daarnaast zijn er vmbo-afdelingen gekoppeld aan scholengemeenschappen van VWO en havo die alleen de theoretische leerweg aanbieden.

In aantallen is de verdeling over de verschillende leerwegen als volgt (examenkandidaten 2003):

Leerwerktrajecten	1.382
Basisberoepsgerichte leerweg	22.141
Kadergerichte leerweg	17.483
Gemengde leerweg	3.674
Theoretische leerweg	29.060

DOORSTROOMRECHTEN

Een diploma van een leerweg geeft recht op instroom in een bepaald opleidingsniveau in het mbo. Schematisch zijn de rechten als volgt weer te geven.

Vmbo-diploma	Recht op instroom mbo bij gelijkblijvende sector
Ongediplomeerd	1
Leerwerktraject	1 of 2
Basisberoepsgericht	2
Kaderberoepsgericht	3-4
Gemengde leerweg	3-4
Theoretische leerweg	3-4

Bij instroom in het mbo in een andere sector kunnen er aanvullende eisen worden gesteld. Bij instroom in de sector techniek of de sector economie kan 1 verplicht sectorvak worden gevraagd. Voor techniek is dit wiskunde of natuur/scheikunde 1 en voor economie is dit wiskunde of een moderne vreemde taal.

Zowel het algemene, het sectorspecifieke deel als het beroepsspecifieke deel worden met een combinatie van schooltoetsen en een landelijk examen geëxamineerd.

Uit de cijfers wordt duidelijk dat het overgrote deel van de vmbo-uitstromers recht heeft op instroom in de niveau 3 en 4 opleidingen. Dit gegeven kan in conflict komen met de gangbare praktijk in vooral de 'maak'-opleidingen in de techniek, waarbij een leerling eerst moet beginnen met het aanleren van de praktische basisvaardigheden, die op niveau 2 gesitueerd zijn, omdat de opleidingen op niveau 3 in de techniek de kennis en vaardigheden van niveau 2 veronderstellen. Leerlingen kunnen dan in feite niet instromen op een niveau waar zij wettelijk gezien recht op hebben. Scholen en KBB's zullen hiervoor oplossingen moeten zoeken. Het is de bedoeling van het ministerie (volgens advies van de ACOA) dat in de nieuwe kwalificatiestructuren in de techniek (in andere sectoren speelt deze problematiek niet of minder) beter ingespeeld wordt op de doorstroomprofielen van het vmbo.

LEERWEGONDERSTEUNEND ONDERWIJS

In de vmbo-regelgeving is er specifieke aandacht voor de groep leerlingen die extra aandacht nodig heeft bij hun leerproces. Voor deze leerlingen is het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) beschikbaar. Zoals de naam al aangeeft is het daarvan de bedoeling dat het gaat om ondersteuningsactiviteiten aan de leerling in een bepaalde leerweg teneinde het verwachte diploma te kunnen behalen. Dit kan bij elke leerweg worden ingezet. In de praktijk zien we dat

Iwoo ondersteuning bijna uitsluitend wordt ingezet in de basisberoepsgerichte leerweg en fungeert als een voortzetting van het vroegere IVBO.

LEERWERKTRAJECTEN: DUAAL ONDERWIJS IN HET VMBO

Een recente ontwikkeling in het vmbo is de vormgeving van een duale route onder de naam leerwerktraject. Leerwerktrajecten worden mogelijk gemaakt om uitval van leerlingen te voorkomen en zijn bedoeld voor leerlingen die naar verwachting de basisberoepsgerichte leerweg niet halen. Leerlingen die gebaat zijn bij een onderwijsroute waarin ze buitenschools mogen leren kunnen in deze leerwerktrajecten instromen. Zij volgen dan in de bovenbouwperiode van het vmbo een programma waarvan 40 procent buitenschools mag worden aangeboden. Bovendien hoeven de leerlingen alleen voor het beroepsgerichte programma en Nederlands het centrale examen van de basisberoepsgerichte leerweg af te leggen. Deze leerlingen stromen door naar een verwante BBL-route op niveau 1 of 2 (niveau 2, indien de branche geen assistentopleiding kent) in het ROC. Met het ROC moet in een convenant het doorstroomrecht van de leerling worden vastgelegd. De verwachting is dat de mogelijkheden van het duale leren in de komende jaren ook binnen het vmbo zullen toenemen.

ONDERWIJSPROGRAMMA'S IN HET VMBO

Behalve een verandering in structuur zijn er ook in het onderwijsprogramma grote veranderingen gaande. Vmbo-scholen kunnen kiezen om het beroepsgerichte programma op een verschillende manier vorm te geven. Het aanbieden van bredere programma's is een keuze die op schoolniveau wordt gemaakt. Argumenten hiervoor kunnen ontleend zijn aan onderwijsvisie, exploitatie overwegingen en/of profilering ten opzichte van andere vmbo scholen. In de praktijk zien we de volgende varianten en combinaties daarvan.

Een eerste mogelijkheid is om afdelingsprogramma's aan te bieden; aparte programma's voor Metaaltechniek, Bouwtechniek, Elektrotechniek enzovoort. Een volgende mogelijkheid is om beroepsgerichte programma's aan te bieden op combinaties van vakrichtingen binnen een bepaalde sector; bijvoorbeeld de combinatie installatietechniek met elektro. Zo'n combinatieprogramma binnen 1 sector noemen we een intrasectoraalprogramma.

Tenslotte zijn er scholen die programma's aanbieden op basis van de kerndoelen van vakken uit verschillende sectoren; er is dan sprake van een intersectoraalprogramma. Dit soort programma's wordt vooral uitgevoerd in innovatie-gerichte scholen (voorbeelden te vinden onder de Axis-projecten, herontwerp vmbo. www.axis.nl). Deze programma's kennen geen landelijk examen.

GEVOLGEN VAN DE VERANDERDE PROGRAMMASTRUCTUUR VOOR DE UITSTROOM

In het licht van het voorbereidende karakter van het vmbo is de ontwikkeling naar verbrede programma's als positief te beoordelen. Voor de aansluiting met een afdelingsgericht mbo-programma vraagt het wel de nodige aandacht. Om de ontwikkeling van een intersectoraal programma ter hand te mogen nemen moet de vmbo-school afspraken over de doorstroommogelijkheden maken met een ROC.

Per vmbo-school kan het programma aanbod en de diploma-inhoud er dus heel verschillend uitzien. Voor de niveau 3 en 4 opleidingen betekent het dat leerlingen instromen vanuit een kadergerichte, gemengde of theoretische leerweg met een afdelings-, intrasectoraal dan wel intersectoraal karakter. Kennis en vaardigheden kunnen dus zeer uiteenlopen: van een leerling die 2 jaar lang een afdelingsgericht programma heeft doorlopen bijvoorbeeld in de metaaltechniek, tot een leerling van een theoretische leerweg die nog op geen enkele manier heeft kennisgemaakt met de techniek.

In principe kunnen leerlingen instromen op niveau 4 met als gevolg dat – waar dat aan de orde is – in het ROC op een later tijdstip de keuze tussen niveau 3 en 4 gemaakt zal moeten worden. Als er in de branche in de bestaande kwalificatiestructuur zowel een niveau 3 als een niveau 4 opleiding bestaat ligt het voor de hand te starten met een gezamenlijk eerste (half) jaar. Naar verwachting zullen de nieuwe kwalificatieprofielen in het mbo, die vanaf 2006 zullen worden ingevoerd, rekening houden met de veranderde instroomprofielen en doorstroomrechten vanuit het vmbo.

DIDACTIEK

Behalve ontwikkelingen in het programma is er ook een duidelijke verandering waarneembaar in de gehanteerde didactiek. Kenmerkende aspecten van die verandering zijn – net als in het mbo – een toenemende zelfstandigheid van de leerling, activerend en contextrijk leren.

De beroepsgerichte ‘vakken’ vervullen vaak een voortrekkersrol in deze ontwikkeling.

De integratie van de algemeen vormende vakken in de beroepsgerichte programma's is een ontwikkeling die meestal in een latere fase aan bod gaat komen.

Steeds meer vmbo-scholen – naar schatting al meer dan 50 % in alle sectoren – werkt met een zogenaamde ‘werkplekkenstructuur’ (WPS). Hierbij gaat het om een praktijksimulatie-achtige leeromgeving waarin de leerling sterk praktijkgericht leert en een toenemende mate van zelfsturing leert hanteren. De term ‘werkplekken’ duidt op ‘hoeken’ waarin leerlingen verschillende vaardigheden kunnen oefenen. Binnen deze werkwijze vervult de leerling naast de rol van ‘lerende’ ook andere rollen. De docent is niet langer uitsluitend instructeur/expert maar ook procesbegeleider. Hij is als coach de begeleider van het leerproces van de individuele leerling en tevens de supervisor over het geheel van de leeromgeving.

Dit type ontwikkelingen is een goede voorbereiding op de didactische aanpak van het ROC.

ROC's mogen wat betreft leervaardigheden meer verwachten van vmbo-uitstromers dan in het verleden.

BEROEPSBEELDEN

Zowel met de komst van de basisvorming als met de start van het vmbo heeft de beroepen-oriëntatie een impuls gekregen. Cijfers van het ROC geven aan dat onjuiste beroepsbeelden vaak oorzaak zijn van uitval. Dat er dus aandacht is voor de beroepsbeeldvorming is zeker op z'n plaats.

In de onderbouw (leerjaar 1 en 2) van het vmbo staat praktische-sector-oriëntatie (PSO) op de lessentabel. Binnen dit programma krijgen de leerlingen inzicht in de verschillende sectoren, het beroepenveld daarbinnen en de bijbehorende opleidingen. Van groot belang is dat de leerlingen dit

inzicht ook op praktische wijze opdoen. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan praktijklessen of aan bedrijfsexcursies. Ook kan het ROC in dit geheel een rol spelen door de vmbo-scholen te bezoeken en informatie te verstrekken of door de leerlingen ter oriëntatie naar de eigen school te halen.

In de bovenbouw (leerjaar 3 en 4) van het vmbo is er naast het beroepsgerichte programma en praktijksimulatie in de werkplekkenstructuur ook vaak sprake van stage. Het wel of niet aanbieden van stages is een keuze die op schoolniveau gemaakt kan worden.

De huidige situatie is dat de mate waarin leerlingen in het vmbo een gefundeerde beroepskeuze hebben kunnen maken sterk verschilt. In scholen met alleen een theoretische leerweg wordt in het algemeen weinig praktische invulling gegeven aan de oriëntatie. Daarnaast zijn op steeds meer vmbo-scholen niet alle vakrichtingen meer vertegenwoordigd. Dit pleit voor samenwerking tussen vmbo en ROC; of door vmbo-leerlingen de gelegenheid te bieden voor oriëntatie op het ROC, of door in de startfase van mbo-opleidingen ruimte en ondersteuning te bieden bij het maken van de specifieke beroepskeuze.

3

Aansluiting met het mbo

KNELPUNTEN IN DE HUIDIGE SITUATIE

In veel opleidingen op niveau 3 en 4 in ROC's wordt ook nu nog gestart op een nul-niveau wat betreft de beroepsgerichte vakken. Dat betekent dat leerlingen met een achtergrond van een kaderberoepsgerichte leerweg tekort gedaan worden, zij krijgen kennis en vaardigheden die ze op het vmbo al gehad hebben en die leerlingen met een theoretische leerwegachtergrond wel nodig hebben. Voor de theorie is het andersom. Al met al niet motiverend voor leerlingen en geen recht doend aan de intenties van het vernieuwde vmbo. Vanuit deze situatie geven docenten van mbo-opleidingen bij inventarisaties aan dat ze van vmbo-leerlingen geen specifieke vaardigheden verwachten; ze beginnen toch op nul-niveau. Wat men van het vmbo verwacht zijn met name: een goede beheersing van basiskennis en -vaardigheden (in de techniek, met name rekenen, wis- en natuurkunde), een reëel beroepsbeeld en een goede leerattitude en vaardigheden. Zo lijkt het alsof er alleen nog sprake zou zijn van een instroom vanuit de theoretische leerweg (voorheen de mavo) met alleen avo-vakken. Zo'n reactie doet dus geen recht aan de instroom vanuit een kadergerichte leerweg of vanuit een praktijkgecentreerde (competentiegerichte) manier van werken in het vmbo. Bij instroom in het mbo wordt vaak niet of nauwelijks gekeken naar welke competenties leerlingen al hebben.

Ideaal zou zijn een situatie waarin deelnemers, aansluitend op hun portfolio vanuit het vmbo een persoonlijk opleidingstraject zouden kunnen volgen om hun beroepsbeeld en hun competenties verder te ontwikkelen. BOL3/4-opleidingen zijn echter bijna nergens zo flexibel dat ze naadloos aan kunnen sluiten bij de verschillende instroomniveaus van leerlingen. Op een of andere manier moeten er dus oplossingen gevonden worden, liefst door een gecombineerde inspanning van vmbo en mbo en anders door in het mbo te flexibiliseren en zo door individuele trajecten een doorlopende competentie-opbouw mogelijk te maken.

AFSPRAKEN TUSSEN VMBO EN MBO

Een ROC heeft vaak te maken met een grote hoeveelheid toeleverende vmbo-scholen. In het licht van aansluiting heeft het ROC de keuze uit een drietal strategieën als het gaat om het verkleinen van de aansluitingsproblematiek:

- I Met elke vmbo-school afzonderlijk afspraken maken.

- 2 Met de gezamenlijke vmbo-scholen afspraken maken, opereren in een regionaal samenwerkingsverband
- 3 Zelf een maatwerkprogramma opstellen om de diversiteit aan instroom hanteerbaar te maken.

AD 1.

Deze werkwijze is niet alleen tijdrovend maar kan ook betekenen dat er nog een grote diversiteit aan afspraken ontstaat. In het licht van het streven naar het hanteerbaar maken van het instroom-spectrum verdient dit scenario – afgezien van samenwerking tussen op specifieke branches gerichte scholen – in het algemeen niet de voorkeur.

AD 2.

Vanuit het bestaande samenwerkingsverband vmbo-mbo zijn er goede mogelijkheden om te werken aan afspraken die van toepassing zijn voor meerdere toeleverende vmbo-scholen. Afspraken kunnen gemaakt worden over de competenties, kennis en vaardigheden die het mbo voor de verschillende opleidingsniveaus van vmbo-instromers verwacht. Ook afspraken over 'reparatie' van kennishiaten in vmbo of in ROC kunnen nodig zijn. Daarnaast kunnen afspraken gemaakt worden over informatie-aanlevering en samenwerking met betrekking tot de praktische beroepsoriëntatie. Op zich is dit een efficiënte werkwijze, die ook tot gevolg zou kunnen hebben dat er een nadere afstemming tussen de vmbo-scholen onderling ontstaat. Knelpunt is dat vmbo-scholen elkaars concurrenten op de deelnemersmarkt zijn en in dat kader behoefte hebben aan een eigen profilering, waardoor het moeilijk wordt om voor het ROC eenduidige afspraken te maken.

Onder de noemer van het Platform Beroepsonderwijs worden op dit moment innovatie-arrangementen gestart waarbij regionaal door vmbo, mbo en hbo wordt samengewerkt aan doorlopende leerwegen in de beroepskolom. De vernieuwingsprojecten richten zich op een breed spectrum van innovatie zoals: vernieuwing van de pedagogische benadering en van de leeromgeving; samenwerking met het bedrijfsleven en netwerkontwikkeling in de regio; ontwikkeling van een gezamenlijke kennisinfrastructuur; portfolio-ontwikkeling; inhoudelijke aansluiting in de competentieontwikkeling in de verschillende onderwijssoorten; promotie van de opleidingen in de branche. Deze projecten leveren naar verwachting good practices op waar ook andere scholen mee verder kunnen.

AD 3.

Er kunnen redenen zijn (grootte van de regio/aantal scholen) dat het samen met de vmbo-scholen vinden van een oplossing voor het aansluitingsvraagstuk moeilijk te realiseren is. Een ROC kan dan besluiten om onafhankelijk van de vmbo-scholen een 'eigen' maatwerkprogramma op te stellen. Dit programma aan het begin van de mbo-periode doet dienst om te grote verschillen in instroomniveau en competenties van vmbo-uitstromers te verkleinen. Nadeel van deze keuze is dat de inspanning om te komen tot zo'n programma geheel aan de kant van het ROC komt te liggen. Voordeel is echter dat het ROC niet afhankelijk is van de medewerking van andere scholen.

Het Drenthe College ontwikkelde voor de Techniek BOL4-opleidingen een dergelijke flexibele startperiode onder de naam Basissemester. In onderstaande een korte schets.

4. Voorbeeld: Basissemester BOL4-Techniek Drenthe College.

Het basissemester dat het Drenthe College heeft ontwikkeld heeft een aantal doelstellingen:

- Door een deels gedifferentieerd programma-aanbod inspelen op de verschillende instroomprofielen van deelnemers.
- Aantrekkelijker maken van de techniekopleidingen door een meer open aanbod. Deelnemers hoeven zich bij de start nog niet direct vast te leggen op een specifieke beroepskeuze.
- Maken van een start met competentiegericht onderwijs; aanleren van de basisvaardigheden die nodig zijn om goed te functioneren in PGO en projectonderwijs.
- Versterken van de beroepsbeeldvorming door praktijkgerichte projecten en thema's.

In de intake wordt ingegaan op wat de deelnemer kan, kent en wil. In de introductieweek wordt de deelnemer begeleid om een Persoonlijk OntwikkelingsPlan (POP) op te stellen. Daarin wordt beschreven met in welke vakrichting de deelnemer start, of hij al dan niet een 2e keuze in een andere vakrichting wil doen. Er wordt ook nagegaan welke vmbo-pakket hij gevolgd heeft en welke workshops hij op basis daarvan moet gaan volgen.

Aan het einde van ieder project is steeds een begeleidingsmoment waarin de deelnemer een nadere keuze maakt voor één van de 8 vakrichtingen in de techniek.

Het basissemester is als volgt ingedeeld:

<i>1 week</i>	<i>8 weken</i>	<i>1 week</i>	<i>8 weken</i>	<i>1 week</i>
Introductie-programma Opstellen POP (persoonlijk ontwikkelingsplan)	PGO/project Blok 1	Bufferweek Evaluatie Advies	PGO/project Blok 2	Bufferweek Evaluatie Advies
	Ondersteunende en remediërende workshops		Ondersteunende en remediërende workshops	
Begeleiding/ reflectie	Begeleiding/ reflectie	Begeleiding/ reflectie	Begeleiding/ reflectie	Begeleiding/ reflectie

De leerlingen kunnen kiezen of ze blok 1 en 2 binnen eenzelfde opleiding willen volgen of dat ze ter oriëntatie twee verschillende blokken willen volgen.

Tijdens de blokweken zal er ook nadrukkelijk aandacht zijn voor de beroepsbeeldvorming.

Na de tweede bufferweek maken de leerlingen die twee verschillende opleidingsblokken hebben gevolgd op basis van evaluatie en advies hun definitieve keuze voor een techniek opleiding. Op deze wijze is er ruimte geboden aan de leerlingen die nog niet precies weten welke techniek opleiding ze willen volgen.

Naast de PGO-projectblokken lopen er zogenaamde 'workshops'. De workshops hebben een bepaalde status:

- Remediërend: werken aan hiaten, op basis van het vmbo-uitstroomprofiel en/of zwaktes (bijvoorbeeld rekenvaardigheden). Leerlingen met een kadergerichte leerweg krijgen extra theorie; leerlingen vanuit een theoretische leerweg extra praktijkvaardigheden.
- Ondersteunend: (mede) aanleren van generieke kennis/vaardigheden die van belang zijn in de techniek opleidingen (bijvoorbeeld ICT, veiligheid).

De workshopssystematiek is een werkwijze om gericht te werken aan het wegwerken van (te) grote verschillen vanuit de diverse instroom. Op deze wijze kan er na het eerste halve jaar op basis van een ongeveer vergelijkbaar theoretisch en praktisch beginniveau verder gewerkt worden.

AFSLUITEND

Bovenstaande is een mogelijkheid om actief vorm te geven aan het verbeteren van de aansluiting vmbo-mbo BOL4. In het voorbeeld ligt het accent op de programmatische aansluiting. Er zijn oplossingen denkbaar waarin het accent meer ligt op de aansluiting door middel van een goede informatieoverdracht (portfolio in termen van competenties – wat kan de leerling al?), het wederzijds informeren (bij elkaar in de keuken kijken), samenwerking op het gebied van beroeps-oriëntatie en stages. Allemaal goede acties om uiteindelijk te komen tot daadwerkelijk doorlopende leerwegen.

Voor meer informatie over het vmbo: zie www.vmboplein.nl

Voor meer informatie over innovatieve techniektrajecten in het vmbo en mbo, zie www.axis.nl

Voor informatie over vernieuwingsprojecten: www.hetplatformberoepsonderwijs.nl

Zie ook: www.cinop.nl; www.acoa.nl

Voor informatie over ondersteuning door CINOP bij de ontwikkeling van aansluitende vmbo-mbo-trajecten:

Marga Kemper, tel 073-6800746; mkemper@cinop.nl

Pauline van den Born, tel 073-6800836; pborn@cinop.nl

Informatie over andere CINOP-publicaties voor de techniek niveau 4 opleidingen

CINOP ondersteunt al een aantal jaren techniek-units van ROC's bij de innovatie van opleidingen, onder andere in het ATB-project. In de techniek BOL4-opleidingen moeten vaak ingrijpende vernieuwingen worden gerealiseerd. Zo'n nieuwe koersbepaling vraagt van de betrokkenen een goede overweging van keuzes. Over enkele vragen die in vernieuwingsprojecten spelen zijn door CINOP-medewerkers publicaties geschreven, ter ondersteuning van ROC's die bezig zijn met het bepalen van een nieuwe koers. Deze brochure maakt deel uit van een reeks van vier publicaties. De andere zijn:

KOERSBEPALING IN HERONTWERP BOL4-OPLEIDINGEN TECHNIEK

In deze publicatie zijn de belangrijkste strategische en programmatische keuzes in kaart gebracht waar ROC's voor staan als ze hun (BOL4) techniekopleidingen willen herontwerpen. De publicatie is bedoeld als instrument in het 'denkproces' over vernieuwing in de techniek BOL4-opleidingen en in eerste instantie geschreven voor managers, onderwijsbeleidsmedewerkers en teamleiders. Op basis van informatie en ervaringen uit verschillende herontwerpprojecten techniek worden de belangrijkste strategische en operationele keuzes in herontwerp van techniekopleidingen in beeld gebracht.

Gegevens:

Titel: Koersbepaling herontwerp BOL4-opleidingen techniek

Auteurs: Pauline van den Born, Herman Janmaat (CINOP)

Uitgave: CINOP, boekje (50 pagina's); februari 2004

Prijs: € 12,50

MULTIDISCIPLINAIR OPLEIDEN IN DE TECHNIEK?

Nieuwe ontwikkelingen in het bedrijfsleven vragen om werknemers die flexibel en breed inzetbaar zijn. In dit artikel worden in grote lijnen de veranderingen geschetst in het denken over beroepskwalificaties en verbreding van de technische beroepsopleidingen. Aan de orde komen vormen van functionele integratie op de werkvloer, het concept van integraal ontwerpen en de consequenties daarvan voor de technische opleidingen. In het kort worden voorbeelden gegeven van mogelijke multidisciplinaire opleidingsconfiguraties.

Gegevens:

Titel: Multidisciplinair opleiden in de techniek?

Auteur: Peter Verweij (CINOP)

Uitgave: CINOP, artikel; (10 pagina's) maart 2004

Prijs: gratis downloaden van de CINOP-site of te bestellen a € 2,50

DE PLAATS VAN 'ALGEMENE' VAKKEN EN ALGEMENE VAARDIGHEDEN IN COMPETENTIEGERICHT BEROEPSONDERWIJS

In onderwijsinnovatieprojecten in mbo (en hbo) staan we voor de vraag op welke wijze de 'algemene' vakken, zoals Nederlands en de moderne vreemde talen, de maatschappelijke en culturele vorming en leer- en studievaardigheden een plaats moeten krijgen in het didactisch ontwerp van competentiegericht onderwijs. Moeten al deze 'vakken' geïntegreerd worden in beroepsgerichte projecten of opdrachten? Met de term 'algemene' vakken duiden we feitelijk op verschillende soorten competenties en vaardigheden, namelijk de leer- en burgerschaps-competenties en de 'generieke' vaardigheden – zoals communicatie, NT2, MVT, rekenen/wiskunde en sociale vaardigheden – die binnen en ook buiten de beroepscontext in meer competenties een rol spelen. In het artikel worden enkele handreikingen gegeven voor de programmering.

Gegevens:

Titel: De plaats van 'algemene' vakken en algemene vaardigheden in competentiegericht beroepsonderwijs

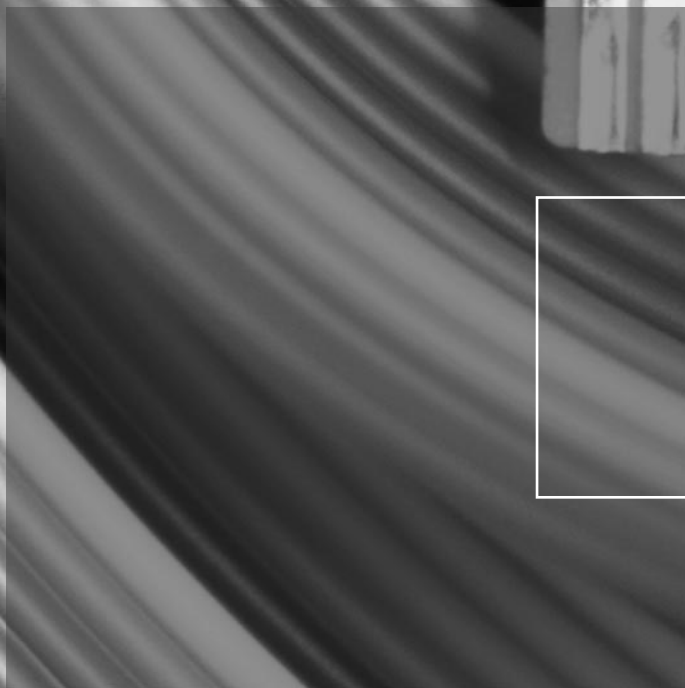
Auteurs: Pauline van den Born, Joke Huisman (CINOP)

Uitgave: CINOP, artikel (15 pagina's), maart 2004

Prijs: gratis downloaden van de CINOP-site of te bestellen a € 2,50

CINOP

Pettelaarpark 1 • Postbus 1585 • 5200 BP • 's-Hertogenbosch
Tel.: 073-6800800 • Fax: 073-6123425 • www.cinop.nl